Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 11. 2000, sp. zn. 11 Tcu 78/2000, ECLI:CZ:NS:2000:11.TCU.78.2000.1

Číslo: 20/2001

Právní věta:

Okolnost, že na území cizího státu, v němž byl trest uložen, došlo k zániku trestu, popř. jeho zbytku a tudíž jej nelze vykonat, brání uznání rozhodnutí cizozemského soudu postupem podle § 384a tr. ř., neboť není splněna podmínka článku 3 odst. 1 písm. c) Úmluvy o předávání odsouzených osob (uveřejněna pod č. 553/1992 Sb.), tj. neexistuje trest, popř. jeho zbytek, který má odsouzený vykonat.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 10.11.2000

Spisová značka: 11 Tcu 78/2000

Číslo rozhodnutí: 20

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Uznávání a výkon cizích soudních rozhodnutí

Předpisy: 141/1961 Sb. § 384a 553/1992 Sb. čl. 3 odst. 1 písm. c)

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl návrh Ministerstva spravedlnosti na uznání rozhodnutí soudů Slovenské republiky ve věci odsouzeného J. M.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Městského soudu v Bratislavě ze dne 2. 12. 1991 sp. zn. 1 T 10/91, ve spojení s usnesením Nejvyššího soudu Slovenské republiky ze dne 4. 3. 1992 sp. zn. 4 To 4/92, byl J. M. uznán vinným trestnými činy falšování a pozměňování peněz podle § 140 odst. 1 tr. zák. a podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. Těchto trestných činů se měl J. M. dopustit v podstatě tak, že 10. 1. 1991 odprodal, po dohodě s další osobou, P. U. 500 falešných US dolarů za 29 Kč za 1 US dolar, přičemž je vydával za pravé, čímž poškozenému způsobil škodu ve výši 14 500 Kčs. Za tuto trestnou činnost mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání osmnácti měsíců s výkonem v první nápravně výchovné skupině.

Ministerstvo spravedlnosti Slovenské republiky požádalo podle čl. 31 odst. 2 Smlouvy mezi Českou

republikou a Slovenskou republikou o právní pomoci poskytované justičními orgány a o úpravě některých právních vztahů v občanských a trestních věcech ze dne 29. 10. 1992 (uveřejněna pod č. 209/1993 Sb.) s odvoláním na Úmluvu o předávání odsouzených osob ze dne 21. 3. 1983 (uveřejněna pod č. 553/1992 Sb.) o převzetí výkonu zbytku trestu odnětí svobody v této trestní věci.

Ministerstvo spravedlnosti ČR předložilo proto dne 24. 10. 2000 tuto věc Nejvyššímu soudu s návrhem, aby podle § 384a tr. ř. výše citovaná rozhodnutí soudů Slovenské republiky uznal na území České republiky.

Nejvyšší soud přezkoumal předloženou trestní věc a shledal, že všechny zákonné podmínky pro uznání rozhodnutí slovenských soudů nejsou splněny.

Předně je třeba připomenout, že překážkou uznání rozsudku soudu se sídlem ve Slovenské republice na území České republiky podle § 384a tr. ř. jako cizozemského soudu není sama o sobě skutečnost, že jde o rozsudek z doby existence České a Slovenské Federativní Republiky (srov. č. 37/1996 a č. 2/1997 Sb. rozh. tr.).

Podle § 384a tr. ř. platí, že má-li být podle vyhlášené mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, vykonán rozsudek cizozemského soudu v trestní věci, předloží Ministerstvo spravedlnosti věc Nejvyššímu soudu s návrhem, aby rozhodl o uznání rozhodnutí cizozemského soudu na území České republiky. Nejvyšší soud rozhodne o návrhu po slyšení nejvyššího státního zástupce rozsudkem.

Z výše citovaného ustanovení mimo jiné vyplývá, že uznat rozhodnutí cizozemského soudu v trestní věci lze jen tehdy, existuje-li mezinárodní smlouva, která umožňuje vykonání rozhodnutí cizozemského soudu na území České republiky (srov. č. 15/1997 Sb. rozh. tr.). Přitom rozsudek Nejvyššího soudu, jímž se na území České republiky uznává rozhodnutí cizozemského soudu, je vnitrostátním právem vyžadovaným předpokladem toho, aby (při splnění dalších podmínek stanovených v mezinárodní smlouvě) mohl být vykonán na území České republiky obsah rozhodnutí cizozemského soudu v trestní věci.

V posuzované věci poskytují mezinárodně právní podklad pro výkon rozhodnutí soudů Slovenské republiky na území České republiky Smlouva mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o právní pomoci poskytované justičními orgány a o úpravě některých právních vztahů v občanských a trestních věcech ze dne 29. října 1992 (uveřejněna pod č. 209/1993 Sb. – dále jen "Smlouva") a Úmluva o předávání odsouzených osob ze dne 21. března 1983 (uveřejněna pod č. 553/1992 Sb. – dále jen "Úmluva").

Podle článku 31 odst. 1 Smlouvy se státní občané jedné smluvní strany, odsouzení k trestu odnětí svobody na území druhé smluvní strany, předávají k výkonu trestu odnětí svobody na území smluvní strany, jejímiž jsou státními občany, v souladu s Úmluvou. Podle článku 31 odst. 2 Smlouvy se podle Úmluvy postupuje i v případech, kdy se odsouzený v době podání žádosti o předání k výkonu trestu odnětí svobody již nachází na území dožádané smluvní strany.

Vlastní podmínky pro předání odsouzené osoby k výkonu trestu jsou vymezeny především v článku 3 odst. 1 Úmluvy. Z hlediska tam uvedených požadavků je zřejmé, že podle osvědčení o státním občanství, které vydal Magistrát města Ústí nad Labem je J. M. státním občanem České republiky. J. M. byl přitom pravomocně odsouzen za trestné činy, které jsou trestné i podle právního řádu České republiky (trestné činy podvodu a padělání a pozměňování peněz podle § 250 odst. 1, 2 a § 140 odst. 2 tr. zák.). Z uloženého osmnáctiměsíčního trestu odnětí svobody odsouzený v důsledku započtení vazby v době od 11. 1. 1991 do 30. 5. 1991 odpykal 4 měsíce a dvacet dnů a zbytek trestu dosud vykonán nebyl.

Odsouzený J. M. podáním ze dne 3. 3. 1999, které adresoval Městskému soudu v Bratislavě, žádal, aby mu bylo umožněno vykonat trest uložený výše citovanými rozhodnutími v České republice, a to z rodinných důvodů. Tento požadavek opakoval i v dalším podání, které bylo doručeno Krajskému soudu v Bratislavě dne 12. 3. 1999, přičemž v případě nevyhovění požadoval, aby mohl vykonat trest v Bratislavě.

V této souvislosti je ovšem třeba poukázat na požadavek obsažený v článku 3 odst. 1 písm. d) Úmluvy. I v případě, kdy odsouzený J. M. se již nachází na území České republiky, kde má být trest vykonán, musí být zjištěno, zda odsouzená osoba, popř. její právní zástupce, s tímto předáním souhlasí. Přitom musí jít ve smyslu článku 7 Úmluvy o souhlas dobrovolný, učiněný s plnou znalostí právních důsledků.

Podle názoru Nejvyššího soudu, v případě, kdy je odsouzený na území státu, kde má být trest vykonán a jehož je občanem, musí z prohlášení o souhlasu s předáním k výkonu trestu být patrno, že si je vědom i zvláštních právních důsledků vyplývajících z této situace. Konkrétně jde o to, že podle právního řádu České republiky (srov. § 21 odst. 1 tr. zák.) nemůže být občan České republiky vydán k výkonu trestu do cizího státu. Z toho vyplývá, že v případě odepření souhlasu odsouzeného s předáním nemůže být výkon uloženého trestu zajištěn touto formou mezinárodní spolupráce mezi Slovenskou republikou a Českou republikou, tj. na základě aplikace Úmluvy o předávání odsouzených osob. Setrvá-li odsouzený na území České republiky, výkonu trestu uloženého soudy Slovenské republiky se odepřením souhlasu tedy může vyhnout (srov. č. 53/1995 Sb. rozh. tr.).

V této věci je však z obsahu podání odsouzeného patrno, že o těchto zvláštních právních důsledcích poučen nebyl a že vychází z domnění, že trest odnětí svobody uložený soudem Slovenské republiky může být vykonán jak v České republice, tak ve Slovenské republice. Domáhá se totiž toho, aby v případě, že nebude vyhověno jeho žádosti o výkon trestu na území České republiky, mohl tento trest vykonávat v Bratislavě, tj. na území Slovenské republiky. Je proto třeba zabezpečit, aby souhlas odsouzeného s předáním k výkonu trestu na území České republiky, který je jinak zřejmý z jeho podání, byl učiněn s plnou znalostí právních důsledků ve smyslu požadavku čl. 7 Úmluvy.

Dále z čl. 3 odst. 1 písm. c) Úmluvy vyplývá, že v době přijetí žádosti o předání výkonu trestu má odsouzená osoba vykonat nejméně šest měsíců trestu odnětí svobody.

Z toho vyplývá především to, že tento trest (popř. jeho zbytek) musí v době přijetí žádosti nadále právně existovat, a to přinejmenším ve shora uvedené výši, přičemž na území státu, který trest uložil, lze tento trest i nadále vykonat. V opačném případě nelze učinit závěr, že odsouzená osoba má vůbec vykonat nějaký trest odnětí svobody. Zjištění, že na území státu, který trest uložil, jej již nelze vykonat, nepochybně brání uznání rozsudku cizozemského soudu na území České republiky, neboť takový trest nelze vykonat ani na území České republiky. Tato podmínka předání odsouzeného k výkonu trestu tak není splněna v případě zjištění, že kupř. v důsledku promlčení výkonu trestu došlo k zániku trestu na území státu, v němž byl trest uložen. Pro posouzení této otázky však není ve spise dostatek podkladů, a to ani s přihlédnutím k obsahu dřívější žádosti Ministerstva spravedlnosti Slovenské republiky ze dne 2. 1. 1996. Navrhovatelem nebyly opatřeny právní předpisy Slovenské republiky upravující otázku zániku trestu a z obsahu spisu není zřejmé ani to, zda a jaké byly učiněny úkony ze strany příslušných orgánů Slovenské republiky bránící zániku trestu. Nelze přehlédnout, že v posuzované věci byl J. M. pravomocně odsouzen již dne 4. 3. 1992 (tj. před více než osmi lety) k trestu odnětí svobody v trvání 18 měsíců. Lze tedy uzavřít, že podmínka čl. 3 odst. 1 písm. c) Úmluvy není splněna, jestliže trest uložený cizozemským rozhodnutím nelze vykonat na území státu, v němž byl uložen, neboť došlo k zániku trestu.

Vzhledem k těmto nedostatkům ve splnění podmínek předání výkonu trestu Nejvyššímu soudu nezbylo, než návrh Ministerstva spravedlnosti na uznání rozsudku Slovenské republiky na území

České republiky podle § 384a tr. ř. zamítnout.

Toto rozhodnutí však neznamená, že by v případě odstranění uvedených nedostatků na žádost Slovenské republiky nebylo možno předložit návrh na uznání rozhodnutí soudu Slovenské republiky Nejvyššímu soudu znovu. Pokud trest, který má odsouzený J. M. ještě vykonat, skutečně existuje, pak nelze vyloučit, že odsouzený z důvodu dobrého vypořádání svých vztahů se Slovenskou republikou (např. proto, že hodlá z rodinných či osobních důvodů pobývat na jejím území) raději bude souhlasit s výkonem tam uloženého trestu v České republice, i když bude vědět, že k výkonu tohoto trestu nemůže být Českou republikou vydán. O zamítnutí návrhu na uznání rozsudku cizozemského soudu rozhodl Nejvyšší soud formou usnesení, když na území České republiky s tímto rozhodnutím nejsou spojovány žádné právní důsledky a toto rozhodnutí nijak nebrání opětovnému podání návrhu na uznání výše již označeného rozhodnutí soudu Slovenské republiky. Naproti tomu v případě, že Nejvyšší soud uzná rozhodnutí cizozemského soudu, učiní tak rozsudkem, neboť rozhodnutí Nejvyššího soudu je zákonným podkladem pro případný výkon rozhodnutí cizozemského soudu a způsobuje důsledky předpokládané v ustanovení § 4 odst. 3 zák. č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů.